



Briuselis, 2019 06 18
C(2019) 4415 final

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2019 06 18

**dėl 2021–2030 m. laikotarpio Lietuvos integruoto nacionalinio energetikos ir klimato
srities veiksmų plano projekto**

{SWD(2019) 228 final}

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2019 06 18

dėl 2021–2030 m. laikotarpio Lietuvos integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano projekto

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013¹, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

kadangi:

- (1) pagal Reglamentą (ES) 2018/1999 kiekviena valstybė narė turi Komisijai pateikti 2021–2030 m. laikotarpio integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano projektą, atitinkantį to reglamento 3 straipsnio 1 dalies ir I priedo reikalavimus. Pirmieji integruotų nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų projektai turėjo būti pateikti iki 2018 m. gruodžio 31 d.;
- (2) Lietuva integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano projektą pateikė 2018 m. gruodžio 17 d. Šio plano projekto pateikimas yra kartotinio Komisijos ir valstybių narių sąveikos proceso, vykdomo siekiant priimti galutinius integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus ir juos įgyvendinti, pagrindas ir pirmasis etapas;
- (3) Reglamentu (ES) 2018/1999 reikalaujama, kad Komisija įvertintų integruotų nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų projektus. Komisija nuodugniai įvertino Lietuvos integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano projektą pagal atitinkamus Reglamento (ES) 2018/1999 elementus. Šis vertinimas² skelbiamas kartu su šia rekomendacija. Toliau pateikiamos rekomendacijos grindžiamos minėtu vertinimu;
- (4) tose Komisijos rekomendacijose gali būti visų pirma aptariama: i) tikslų, uždavinių ir įnašų užmojo lygis siekiant kolektyviai įgyvendinti energetikos sąjungos uždavinius ir visų pirma pasiekti Sąjungos 2030 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir energijos vartojimo efektyvumo tikslus, taip pat tos valstybės narės siekiamas elektros energijos tinklų sujungimo mastas 2030 m.; ii) politika ir priemonės, susijusios su valstybių narių ir Sąjungos lygmens uždaviniais, ir kita politika ir priemonės, kurios gali būti svarbios tarpvalstybiniu mastu; iii) papildoma politika ir priemonės, kurių gali pririekti siekiant įvykdyti integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų

¹ OL L 328, 2018 12 21, p. 1.

² SWD(2019) 228.

- planus; iv) esamos politikos ir priemonių ir planuojamos politikos ir priemonių, įtrauktų į integruotą nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą sąveika vieno energetikos sąjungos aspekto srityje ir skirtingų aspektų srityse ir jų derėjimas;
- (5) rengdama rekomendacijas Komisija, viena vertus, atsižvelgė į poreikį susumuoti tam tikrus kiekybinius suplanuotus visų valstybių narių įnašus, kad galėtų įvertinti Sąjungos lygmens užmoji, ir, kita vertus, poreikį atitinkamai valstybei narei suteikti pakankamai laiko deramai atsižvelgti į Komisijos rekomendacijas prieš parengiant savo galutinį nacionalinį integruotą energetikos ir klimato srities veiksmų planą;
 - (6) Komisijos rekomendacijos dėl valstybių narių atsinaujinančiųjų išteklių energijos užmojų grindžiamos Reglamento (ES) 2018/1999 II priede pateikta formule, pagrįsta objektyviais kriterijais;
 - (7) Komisijos rekomendacijos dėl energijos vartojimo efektyvumo grindžiamos integruoto nacionalinio energetikos ir klimato veiksmų plano projekte nurodyto nacionalinio užmojo lygio vertinimu lyginant jį su kolektyvinių pastangų, kurių reikia Sąjungos tikslams pasiekti, lygiu ir prireikus atsižvelgiant į pateiktą informaciją apie konkrečias nacionalines aplinkybes. Nustatant galutinius nacionalinius energijos vartojimo efektyvumo srities įnašus reikėtų atsižvelgti į galimybes taupant energiją sutaupyti lėšų, o tuos įnašus pagrįsti patikima ilgalaikę pastatų renovacijos strategija ir energijos taupymo priemonėmis, kurios turi būti įgyvendintos pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES³ 7 straipsnį. Valstybės narės taip pat turėtų įrodyti, kad jos tinkamai taikė principą „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“: visų pirma jos turėtų paaiškinti, kaip energijos vartojimo efektyvumas padeda ekonomiškai efektyviai įgyvendinti nacionalinius konkurencingos mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos tikslus, užtikrinti energijos tiekimo saugumą ir spręsti energijos nepritekliaus problemą;
 - (8) Valdymo reglamentu reikalaujama, kad valstybės narės pateiktų bendrą investicijų, reikalingų norint įvykdyti nacionaliniame plane nustatytus uždavinius, pasiekti jo tikslus ir užtikrinti jame nustatytus įnašus, apžvalgą ir bendrą tų investicijų šaltinių vertinimą. Rengiant nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus turėtų būti užtikrintas nacionalinės politikos ir priemonių skaidrumas ir nuspėjamumas, kad būtų užtikrintas investicijų tikrumas;
 - (9) kartu 2018–2019 m. Europos semestro cikle Komisija daug dėmesio skyrė valstybių narių investicijų poreikiams, susijusiems su energetika ir klimatu. Tai matyti iš 2019 m. Lietuvai skirtos ataskaitos⁴ ir Komisijos rekomendacijos dėl Tarybos rekomendacijos Lietuvai⁵, kurios pateiktos per Europos semestrą. Vertindama integruotų nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų projektus, Komisija atsižvelgė į naujausias Europos semestro išvadas ir rekomendacijas. Komisijos rekomendacijomis papildomos naujausias per Europos semestrą pateiktos konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos. Valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad jų integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose būtų atsižvelgta į naujausias per Europos semestrą pateiktas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas;

³ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

⁴ SWD (2019) 1014 *final*.

⁵ COM (2019) 515 *final*, 2019 6 5.

- (10) be to, Valdymo reglamentu reikalaujama, kad kiekviena valstybė narė tinkamai atsižvelgtų į visas Komisijos rekomendacijas jos integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano, kuris turi būti pateiktas iki 2019 m. gruodžio 31 d., projektui, o jei atitinkama valstybė narė į rekomendaciją arba didelę jos dalį neatsižvelgia, ta valstybė narė turėtų pateikti ir viešai paskelbti savo motyvus;
- (11) valstybės narės turėtų integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose ir vėliau Eurostatui arba Europos aplinkos agentūrai teikiamuose atnaujintuose planuose teikti tokius pačius duomenis, jei tinka. Be to, baziniam lygiui, naudojamam modeliuojant ir prognozuojant, apskaičiuoti labai svarbu naudoti tą patį šaltinį ir, jei turima, Europos statistiką. Naudojantis Europos statistika būtų galima geriau palyginti integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose pateikiamus duomenis ir prognozes;
- (12) į galutinį integruotą nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą turi būtų įtraukti visi Reglamento (ES) 2018/1999 I priede nurodyti elementai. Todėl reikėtų įvertinti planuojamos politikos ir priemonių makroekonominį poveikį ir pagal galimybes jų poveikį sveikatai, aplinkai, užimtumui, švietimui ir gebėjimams, taip pat socialinį poveikį. Rengiant galutinį integruotą nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą turi dalyvauti visuomenė ir kiti suinteresuotieji subjektai. Šie ir kiti elementai išsamiai aprašyti kartu su šia rekomendacija skelbiamame tarnybų darbiname dokumente⁶;
- (13) galutiniame plane reikėtų remtis jau nustatyta įvairių energetikos sąjungos sričių (energijos vartojimo efektyvumo, atsinaujinančių energijos išteklių ir į ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą neįtrauktų sektorių) politika ir priemonėmis bei išplėtoti jų sąsajas. Plano projekte taip pat pripažįstama atsinaujinančių energijos išteklių ir energijos vartojimo efektyvumo priemonių svarba energetiniam saugumui; galutiniame plane tai turėtų būti labiau išplėtota. Be to, galutiniame plane turi būti atsižvelgta į tai, kokią vaidmenį įgyvendinant suplanuotas pastangas kitose energetikos sąjungos srityse atlieka vidaus rinkos ir mokslinių tyrimų, inovacijos bei konkurencingumo aspektai. Ne mažiau svarbu galutiniame plane apsvarstyti LULUCF sektoriaus ir Pastangų pasidalijimo reglamento sinergiją ir tai, koks poveikis bus padarytas LULUCF sektoriui daugiau biomasės naudojant energijai gaminti;
- (14) būtų gerai, jei galutiniame integruotame nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane būtų pateikta nuodugni analizė, kokią padėtį mažo anglies dioksido kiekio technologijų sektorius šiuo metu užima pasaulinėje rinkoje, ir joje būtų išryškintos stiprios konkurencingos sritys bei galimi iššūkiai, iškelti išmatuojami ateities tikslai ir nurodyta politika bei priemonės jiems pasiekti, visa tai deramai susiejant su įmonių ir pramonės politika. Taip pat būtų naudinga plano veiksmus geriau susieti su žiedine ekonomika, akcentuojant jos teikiamas galimybes mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį;
- (15) Komisijos rekomendacijos Lietuvai grindžiamos Lietuvos integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano projekto vertinimu, kuris skelbiamas kartu su šia rekomendacija⁷,

⁶ SWD(2019) 228.

⁷ SWD(2019) 228.

REKOMENDUOJA LIETUVAI IMTIS ŠIŲ VEIKSMŲ:

1. Toliau tobulinti savo strategiją, kad būtų pasiekti 2030 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo tikslai sektoriuose, kuriems netaikoma ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, būtent tą kiekį sumažinti 9 proc., palyginti su 2005 m. lygiu. Tam reikėtų, be kita ko, sukongretinti, kokį vaidmenį šiame procese atliks žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektorius, taikant Reglamentu (ES) 2018/841 nustatytas apskaitos taisykles, ir išsamiau apibūdinti planuojamą politiką.
2. Sveikintiną integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano projekte pasiūlytą Lietuvos užmojų iki 2030 m. pasiekti, kad atsinaujinančių išteklių energijos dalis sudarytų 45 proc., ir taip prisidėti prie Sąjungos 2030 m. atsinaujinančių išteklių energijos tikslo įgyvendinimo, pagrįsti išsamia ir kiekybiškai išmatuojama politika bei priemonėmis, atitinkančiomis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/2001⁸ nustatytus įpareigojimus, kad būtų galima laiku ir ekonomiškai efektyviai šį užmojų įgyvendinti. Įtraukti orientacinę šio tikslo įgyvendinimo trajektoriją, rodančią, kaip bus pasiekti visi Reglamento (ES) 2018/1999 4 straipsnio a punkto 2 papunktyje nurodyti atskaitos taškai. Nurodyti, kokiomis priemonėmis bus siekiama integruotame nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane nustatyto transporto tikslo, laikantis Direktyvos (ES) 2018/2001 25 straipsnio. Pateikti išsamesnės informacijos, kaip bus paprastinamos administracinės procedūros ir kaip bus sudaromos sąlygos vartoti iš atsinaujinančiųjų išteklių pasigaminatą energiją ir dalyvauti atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijose, kaip numatyta Direktyvos (ES) 2018/2001 21 ir 22 straipsniuose.
3. Gerokai padidinti savo užmojus, susijusius su galutinės ir pirminės energijos suvartojimo sumažinimu iki 2030 m., ir pasiūlyti didesnio užmojo politiką ir priemonių, padėsiančių sutaupyti dar daugiau energijos, kad būtų pasiektas Sąjungos 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslas. Nacionalinį energijos vartojimo efektyvumo įnašą išreikšti absoliučiu pirminės ir galutinės energijos suvartojimo 2030 m. lygiu. Pateikti daugiau informacijos apie energijos vartojimo efektyvumo politiką ir priemones, nurodant, kurios bus tęsiamos po 2020 m., kokios naujos priemonės ir politika bus pradėtos taikyti po 2020 m. ir koks bus jų poveikis. Ypač svarstytiną papildomą transporto sektoriui skirtą energijos vartojimo efektyvumo priemones.
4. Nurodyti priemones, padėsiančias siekti energetinio saugumo tikslų, susijusių su energijos šaltinių įvairinimu ir energetinės priklausomybės mažinimu, įskaitant lankstumo užtikrinimo priemones, ir elektros energijos gamybos adekvatumu, atsižvelgiant į plataus užmojo atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslą, pavyzdžiui, papildomas reguliavimo apkrova ir elektros energijos kaupimo priemones. Vertinant

⁸ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82–209).

išteklų adekvatumą elektros energijos sektoriuje, atsižvelgti į regioninį kontekstą ir faktinį jungiamųjų linijų ir gamybos pajėgumų potencialą kaimyninėse šalyse.

5. Nustatyti į ateitį orientuotus rinkos integracijos tikslus ir uždavinius, visų pirma priemonės, kuriomis siekiama didinti didmeninių ir mažmeninių rinkų konkurencingumą ir ilginiui pereiti prie visiškai rinka pagrįstų kainų.
6. Su energetikos sąjunga susijusius nacionalinius mokslinių tyrimų, inovacijų ir konkurencingumo sričių uždavinius ir finansavimo tikslus, kurie turi būti įgyvendinti 2020–2030 m. laikotarpiu, patikslinti taip, kad juos būtų galima lengvai išmatuoti ir jie padėtų siekti integruoto nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano tikslų kitose srityse. Tokius uždavinius pagrįsti konkrečia ir tinkama politika bei priemonėmis, įskaitant tas, kurios turi būti parengtos bendradarbiaujant su kitomis valstybėmis narėmis, kaip antai Europos strateginis energetikos technologijų planas.
7. Sustiprinti jau ir taip gerą regioninį bendradarbiavimą tarp Baltijos šalių (Estijos, Latvijos ir Lietuvos), išplėsti to bendradarbiavimo sritis ir geografinę teritoriją, įtraukiant Šiaurės šalis (Daniją, Suomiją, Islandiją, Norvegiją ir Švediją). Regioninio bendradarbiavimo ašis turėtų būti energijos vidaus rinkos ir energetinio saugumo sritys, kadangi numatoma elektros energijos sistemų pokyčių, kai padidės iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintos elektros energijos dalis – išaugs elektros energijos importas ir (arba) eksportas ir reikės didesnio sistemos lankstumo, taip pat reikėtų daugiau bendradarbiauti transporto sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo srityje ir vykdyti bendrus mokslinius tyrimus regione.
8. Labiau išplėtoti investicijų, reikalingų šalies ekonomikai modernizuoti įgyvendinant energetikos ir klimato srities tikslus, analizę ir pateikti išsamesnės informacijos apie tų investicijų šaltinius, įskaitant tinkamą nacionalinio, regioninio ir Sąjungos lygmens finansavimą.
9. Išvardyti visas energetikos subsidijas, visų pirma susijusias su iškastiniu kuru, ir veiksmus, kurie jau įgyvendinti, bei planus siekiant laipsniškai jų atsisakyti.
10. Įtraukti sąveikos su oro kokybės ir oro teršalų politika analizę, kurioje būtų nurodytas įvairių scenarijų poveikis oro taršai, pateikiama pagrindžiamoji informacija ir apsvarstyta sinergija bei kompromisai.
11. Geriau integruoti su teisingu ir sąžiningu perėjimu susijusius aspektus, visų pirma pateikti daugiau informacijos apie planuojamų uždavinių, politikos ir priemonių socialinį poveikį ir poveikį užimtumui bei gebėjimams. Geriau išplėtoti strategiją, kaip bus sprendžiami energijos nepritekliaus klausimai, be kita ko, nurodant konkrečius uždavinius ir numatomą suplanuotos politikos ir priemonių poveikį, kaip reikalaujama Reglamentu (ES) 2018/1999.

Priimta Briuselyje 2019 06 18

Komisijos vardu
Miguel Arias Cañete
Komisijos narys

**PATVIRTINTAS DOKUMENTO
NUORAŠAS**
Generalinio sekretoriaus vardu
Jordi AYET PUIGARNAU
Raštinės direktorius
EUROPOS KOMISIJA